

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Sa/48/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1019200899
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Blanka Malichová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:1019200899.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v konaní pred sudkyňou JUDr. Blankou Malichovou, v právnej veci žalobcu: V., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom F. XX, XXX XX O., t.č. L. a L., P. B. XXX/XX, XXX XX P. nad B. proti žalovanej 1/: W. poisťovňa, ústredie, ul. 29. augusta č. 8-10, 813 63 Bratislava a žalovanej 2/: Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava, ul. Záhradnícka č. 31, 829 02 Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 31.05.2019 vo veci sociálneho dôchodku, takto

rozhodol:

I. Žalobu z a m i e t a .

II. Žalobcovi právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

I.

Správne konanie

rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa a odvolanie žalobcu

1. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 17.12.2018 Sociálna poisťovňa, pobočka Bratislava ako prvostupňový orgán verejnej správy, postupom podľa ust. § 52 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zák.č. 100/1988 Zb.“ alebo „ZSZ“), ust. § 112 ods. 2 a § 268 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zák.č. 461/2003 Z.z.“ alebo „ZSP“) odňala žalobcovi z dôvodu výkonu trestu odňatia slobody od 17.12.2018 sociálny dôchodok, pretože jeho životné potreby zabezpečuje príslušný útvar na výkon trestu odňatia slobody.

2. V odvolaní, ktoré žalobca podal proti tomuto rozhodnutiu, nesúhlasil s jeho odôvodnením, že vo výkone trestu odňatia slobody sú zabezpečené jeho životné potreby, keďže je otcom troch maloletých detí a žiteľom rodiny. Sociálny dôchodok ktorý poberal, pred jeho pozastavením používal najmä na úhradu nájmu bytu a služieb spojených s jeho užívaním, ako aj na zabezpečenie potrieb maloletých detí. Uviedol, že štát odsúdeným síce zabezpečuje nevyhnutné životné potreby, ale nezabezpečuje im životné potreby vyplývajúce z ust. § 52 zákona č. 100/1988 Zb. Pozastavením výplaty sociálneho dôchodku mu bola odňatá možnosť prispievať na výživu maloletých detí a vznikol mu nedoplatok na platbách za byt, čo ohrozuje bývanie jeho rodiny. Je diabetik s aplikáciou inzulínu a má ďalšie zdravotné ťažkosti, pre ktoré nemôže byť zaradený do práce, pričom štátu je povinný nahradiť trovy spojené s výkonom trestu odňatia slobody v sume 3,42 eur denne. Naďalej je odkázaným občanom a podmienky nároku na sociálny dôchodok spĺňa aj s poukazom na zásadu o odstránení tvrdosti zákona č. 100/1988 Zb.. Odňatie sociálneho dôchodku označil aj za diskriminačné.

II.

rozhodnutie odvolacieho orgánu

3. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 31.05.2019 Sociálna poisťovňa, ústredie (ďalej aj „odvolací orgán“ alebo „žalovaná 1“) potvrdila podľa ust. § 218 ods. 2 zák.č. 461/2003 Z.z. rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne zo dňa 17.12.2018, vo veci odňatia sociálneho dôchodku žalobcovi a jeho odvolanie v celom rozsahu zamietla. Žalovaná 1/ uviedla, že sociálny dôchodok mu bol priznaný podľa ust. § 52 zák. č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov právoplatným rozhodnutím pobočky Sociálnej poisťovne, Bratislava č. XXX XXX XXXX zo dňa 30.10.1997 v sume 2 180 Sk mesačne, od 24.09.1997. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že sociálny dôchodok ako dobrovoľnú dávku dôchodkového zabezpečenia možno vyplácať len tomu občanovi, ktorého životné potreby nie sú zabezpečené. Z oznámenia Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody, Chorvátska 5, Bratislava, o začatí výkonu trestu č. ÚVV a ÚVTOS-221/31-2018 zo dňa 25.05.2018 vyplýva, že žalobca nastúpil do výkonu trestu odňatia slobody. Podľa oznámenia Ústavu na výkon trestu odňatia slobody, Dubnica nad Váhom, zo dňa 25.04.2019 č. ÚVTOS-54-1/23-2019, výkon trestu odňatia slobody má trvať od 31.05.2016 do 31.05.2023.

4. Z uvedeného vyplýva, že životné potreby žalobcu sú zabezpečené príslušným ústavom na výkon väzby alebo výkonu trestu odňatia slobody, nakoľko v súlade so zákonom č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, štát odsúdenému zabezpečuje nevyhnutné životné potreby, ako stravovanie, ubytovanie, odievanie, zdravotnú starostlivosť, ktoré si každý občan na slobode musí zabezpečiť sám z vlastných zdrojov.

5. Ústav na výkon trestu odňatia slobody, Dubnica nad Váhom, eviduje žiadosť o vykonanie zrážok z čistej pracovnej odmeny odsúdeného na úhradu výživného na nezaopatrované deti: B. nar. XX.XX.XXXX, D. P., nar. XX.XX.XXXX a na tretie dieťa žalobcu: W. P., nar. XX.XX.XXXX, výživné z rozhodnutia sudu neeviduje. Žalobca ku dňu 24.04.2019 nepoberá žiadnu pracovnú odmenu, t. j. výživné na dieťa W., nar. XX.XX.XXXX nepoukazuje.

6. Z dôvodu, že žalobca prestal spĺňať podmienky nároku na sociálny dôchodok, nakoľko jeho životné potreby sú zabezpečené, bol mu sociálny dôchodok odňatý správne, v súlade s právnymi predpismi o sociálnom zabezpečení a sociálnom poistení. Už odňatý sociálny dôchodok nie je možné po prepustení na slobodu opätovne priznať, nakoľko to neumožňujú prechodné ustanovenia zák. č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov a ani žiaden iný právny predpis.

7. K námietke žalobcu, že bol rozhodnutím pobočky Sociálnej poisťovne, Bratislava o odňatí sociálneho dôchodku diskriminovaný, žalovaná 1/ poukázala na to, že nepreukázal odlišné zaobchádzanie s ním ako s inými dôchodcami, ktorí sa ocitli v obdobnej situácii, a preto je jeho námietka nedôvodná.

8. K jeho žiadosti o odstránenie tvrdosti zákona, uviedla žalovaná 1/ nasledovné: Zákon č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, t. j. aj ust. § 176 zák. č. 100/1988 Zb. o odstraňovaní tvrdosti zákona, bolo s účinnosťou od 01. januára 2004 zrušené zák. č. 461/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorý inštitút odstraňovania tvrdosti zákona neprevzal. Vzhľadom k uvedenému už nie je možné ust. § 176 zák. č. 100/1988 Zb. o odstraňovaní tvrdosti zákona použiť pri posudzovaní nároku na dôchodkovú dávku, na ktorú vznikol nárok po 01. januári 2004. Na použitie tohto ustanovenia nebol právny nárok ani podľa ust. § 176 zák. č. 100/1988 Zb. a pri jeho použití išlo vždy o dobrovoľné nenárokové riešenie.

9. Subjekt, ktorý o odstránenie tvrdosti zákona žiadal, nemal právo na poskytnutie konkrétnej dávky, pretože nespĺňal v celom rozsahu podmienky pre jej poskytnutie. Nešlo o vynútitelnosť pozitívneho rozhodnutia v prospech žiadateľa, ale len o jeho možnosť. Nárok na dávku teda nevyplýval zo zákona, ale z rozhodnutia príslušného orgánu sociálneho zabezpečenia, ktoré malo pre poskytnutie dávky konštitutívny význam. Keďže nešlo o zákonný nárok na dávku, nemožno sa jej dovolávať a z administratívneho spisu žalobcu nevyplýva, že by v predošlom konaní požiadal o odstránenie tvrdosti zákona v súlade s ust. § 176 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov.

III.

Správna žaloba

10. Správnu žalobou doručenu tunajšiemu správne súdu dňa 28.06.2019 sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutia žalovanej 1/ zo dňa 31.05.2019 a žalovanej 2/ zo dňa 17.12.2018 podľa ust. § 191 ods. 1 písm. c/, d/, e/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj „SSP“) a vrátenia veci

na ďalšie konanie žalovanej 1/. Voči žalovaným si uplatnil právo na náhradu trov konania s povinnosťou ich zaplatať spoločne a nerozdielne do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Napadnutým rozhodnutiam vytkol nesprávne právne posúdenie vecí, zistenie skutkového stavu nedostačujúce na riadne posúdenie vecí a rozhodnutiu žalovanej 2/ aj nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov. S poukazom na ust. § 52 zákona č. 100/1988 Zb. poukázal na protiprávne stotožnenie termínu „životné potreby“ v zmysle citovaného zákona, s pojmom „nevyhnutné životné potreby“ v zmysle zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody. Poznamenal, že ide o právnu otázku, pričom pojem nevyhnutné životné potreby je užší ako pojem životné potreby, pričom poukázal na obsah svojho odvolania zo dňa 28.01.2019, ktorého sa pridržiaval.

11. Žalovaná 2/ sa podľa neho v odôvodnení rozhodnutia zo dňa 17.12.2018 len obmedzila na konštatovanie, že jeho životné potreby sú zabezpečené prostredníctvom ÚVTOS a v poslednom odseku tohto rozhodnutia ho prakticky zastrahuje a diskriminačne upozorňuje, že po prepustení na slobodu, mu v zmysle prechodných ustanovení zák.č. 461/2003 Z.z. už nie je možné odňať sociálny dôchodok opätovne priznať. On však nežiadal o opätovné priznanie sociálneho dôchodku a pokiaľ sa žalovaná odvoláva na právny predpis, kde berie istotu, že nedôjde k zmene právnych predpisov. Takéto konanie považuje za sociálne zastrušovanie a rozhodnutie v tejto veci aj za nepreskúmateľné. Na tretej strane rozhodnutia zo dňa 31.05.2019 ho žalovaná 2/ diskriminačne porovnáva so skupinou iných dôchodcov, pričom nerešpektuje jeho súčasný status.

12. Zdôraznil, že vo výkone trestu nie sú bezplatne zabezpečené ani nevyhnutné životné potreby a poukázal na povinnosť úhrady trov výkonu väzby. Ich výška sa odvíja od výšky životného minima, ktoré sa vždy mení k 01.07. kalendárneho roka, čo znamená, že tieto náklady od 01.07.2019 ešte vzrastú. Tiež poukázal na ohrozenie svojej rodiny neplatením nájomu bytu a na súdne konanie o zaplatať nájomu, ktoré je vedené na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 7C/37/2018. Ďalej poukázal na svoj zdravotný stav, ktorý je prekážkou výkonu práce a teda možnosti zabezpečenia jeho životných potrieb bez ohľadu na to, či je alebo nie je vo výkone trestu. V napadnutých rozhodnutiach nie je uvedený žiaden termín, od ktorého prestal spĺňať podmienky nároku na sociálny dôchodok, čím je tiež porušené dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania diskrimináciou z dôvodu zdravotného postihnutia, sociálneho pôvodu a iného postavenia, ktoré je uvedené v čl. 6 ods. 2 zák. č. 160/2015 Z.z. s tým, že toto ustanovenie sa použije aj v správnom konaní, resp. v konaní pred správnym súdom, s poukazom na ust. § 5 ods. 1 zák.č. 162/2015 Z.z..

13. Žalovanej 1/ aj 2/ vytkol nesprávne právne posúdenie vecí, keď dospeli k záveru, že údajne prestal spĺňať podmienky nároku na sociálny dôchodok, nezohľadnili jeho status občana EÚ s uplatnením európskej sociálnej charty a ďalších újijných predpisov. Uviedol, že vzhľadom na súdne konanie týkajúce sa zaplatať pohľadávok spojených s užívaním bytu hrozí vážny a nenapraviteľný následok, ktorý spočíva v nožnej exekúcii po právoplatnosti súdneho rozhodnutia a straty bývania celej jeho rodiny. Vyplácanie sociálneho dôchodku ako pravidelného príjmu je spôsobilé odvrátiť tento následok, na základe čoho v zmysle ust. § 185 písm. a/ SSP žiadal správnej žalobe priznať odkladný účinok. Tiež žiadal priznať oslobodenie od súdneho poplatku.

IV.

Vyjadrenie žalovanej

14. V písomnom vyjadrení k žalobe sa žalovaná pridržiavala skutkových a právnych dôvodov uvedených v napadnutom rozhodnutí odvolacieho orgánu žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 31.05.2019 a zotrvala na správnosti napadnutého rozhodnutia, ktoré je vecne totožné s rozhodnutím prvostupňového orgánu zo dňa 17.12.2018. Predmetné rozhodnutia označila za zákonné, vecne správne a žalobu navrhla ako nedôvodnú zamietnuť. K námietke žalobcu, ktorou poukázal na nesprávne právne posúdenie vecí, nedostatočné zistenie skutkového stavu pri rozhodovaní odvolacieho orgánu žalovanej o jeho odvolaní a na absenciu uvedenia termínu, od ktorého prestal spĺňať podmienky nároku na sociálny dôchodok uviedla, že zistenia žalovanej 2/ neboli spochybnené ani v odvolacom konaní. Sociálny dôchodok bola nenárokovaná dávka, ktorú nemusela ani pri splnení zákonom stanovených podmienok priznať a preto je námietka žalobcu týkajúca sa neuviedenia termínu vzniku nároku na sociálny dôchodok nedôvodná. Nebol preto daný dôvod na ďalšie dokazovanie. Z uvedeného vyplýva, že sociálny dôchodok ako dobrovoľnú dávku dôchodkového zabezpečenia možno podľa ust. § 52 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. vyplácať len tomu občanovi, ktorého životné potreby nie sú zabezpečené, maximálne do výšky úhrnu

súm životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, a ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu. Sociálny dôchodok ako dávka sociálneho zabezpečenia teda v žiadnom prípade neplnila účel hmotného zabezpečenia celej rodiny žalobcu, tak ako to uvádza v správnej žalobe.

15. Sociálny dôchodok, ktorého účelom bolo poskytnutie okamžitej pomoci osobe nachádzajúcej sa v situácii, v ktorej nemá možnosť zabezpečiť si základné životné potreby, nebolo možné žalobcovi naďalej vyplácať. V takejto situácii sa žalobca nenachádza, nakoľko ústav na výkon väzby a ústav na výkon trestu odňatia slobody zabezpečuje všetkým osobám vo väzbe, či výkone trestu základné životné potreby, a to jedno teplé jedlo denne, nevyhnutné ošatenie aj prístrešie. Sociálny dôchodok ako dobrovoľnú dávku dôchodkového zabezpečenia možno podľa ust. § 52 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. vyplácať len tomu občanovi, ktorého životné potreby nie sú zabezpečené.

16. Námietka žalobcu týkajúca sa zastrašovania zo strany žalovanej, že po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody nemá možnosť podať si žiadosť o sociálny dôchodok, je nedôvodná, nakoľko má možnosť podať si žiadosť o dávku v hmotnej núdzi podľa zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá je obdobná dávka sociálneho dôchodku podľa zák. č. 100/1988 Zb..

17. K námietke žalobcu, že zo sociálneho dôchodku by mohli a mali byť uhradené trovy výkonu trestu odňatia slobody, resp. ich časť, žalovaná poukázala na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „NS SR“) vyjadrený v rozsudku sp.zn. 9Sžsk/39/2017 zo dňa 26.09.2018, povinnosť uhradiť vzniknuté trovy nastúpi až po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, kedy sa žalobca môže riadne zamestnať alebo tiež podať žiadosť o posúdenie svojej sociálnej odkázanosti.

18. Z rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej jasne a zreteľne vyplýva, o aké dôkazné prostriedky žalovaná oprela svoje rozhodnutie, pričom riadne vyhodnotila dokazovanie, ktoré vyústilo do riadne zisteného skutkového stavu, z ktorého odvolací orgán žalovanej pri svojom rozhodovaní o odvolaní vychádzal. Skutočnosť, že žalobca nesúhlasí s postupom žalovanej, nemôže sama o sebe viesť k záveru o porušení jeho sociálnych práv, ani o diskriminácii.

19. K námietke týkajúcej sa diskriminácie poukázala na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej právo na užívanie práv zaručených Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd bez diskriminácie, zaručených čl. 14, je porušené, ak štáty bez objektívneho a rozumného ospravedlnenia zaobchádzajú odlišne s osobami v analogických situáciách alebo nezaobchádzajú odlišne s osobami, ktorých situácie sa odlišne líšia. Žalobca nepreukázal, že by s ním žalovaná zaobchádzala odlišne ako s inými poistencami, ktorí sa ocitli v podobnej situácii.

V.

Právne posúdenie

20. Správny súd preskúmal správnu žalobu, rozhodnutie žalovanej a prvostupňového správneho orgánu, vrátane jeho postupu v celom rozsahu (§ 203 ods. 2 SSP), ale aj nad rozsah žalobných dôvodov, keďže sa jedná o správnu žalobu fyzickej osoby v sociálnych veciach (§ 202 ods. 2 SSP), kedy správny súd nie je viazaný žalobnými bodmi v zmysle ust. § 203 ods. 2 SSP a § 134 ods. 2 písm. d/ SSP, pričom dospel k záveru, že žaloba nebola podaná dôvodne. V rámci súdneho prieskumu sa oboznámil s podaniami účastníkov konania, obsahom pripojeného administratívneho spisu, najmä z toho pohľadu či sa správny orgán vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v odvolaní žalobcu a z takto vymedzeného rozsahu posúdil správnosť a zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a dospel k záveru, že žalobné námietky uvádzané v správnej žalobe nie sú dôvodné, a spochybňujúce vecnú správnosť napadnutých rozhodnutí, pretože rozhodnutia správneho orgánu sú v súlade s platnými právnymi predpismi, viažucimi sa k preskúmvanej veci, a preto žalobu v súlade s ust. § 190 SSP pre jej nedôvodnosť zamietol. Vo veci rozhodol v súlade s ust. § 107 ods. 1 SSP bez nariadenia pojednávania, nakoľko účastníci konania nežiadali vec prejednať na nariadenom pojednávaní. V súlade s ust. § 137 ods. 4 SSP oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu. Nakoľko sa verejného vyhlásenia rozsudku dňa 08.02.2023 nezúčastnili účastníci konania ani žiadna verejnosť, správny súd vyhlásil rozsudok v súlade s ust. § 137 ods. 3 druhá veta SSP, vyvesením skráteného písomného vyhotovenia bez odôvodnenia, na úradnej tabuli súdu.

21. Podľa § 2 ods. 1, 2 zák.č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej aj „SSP“), v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

22. Podľa § 6 ods. 1, 2 písm. c/ zák.č. 162/2015 Z.z., správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

23. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ zák.č. 162/2015 Z.z., sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

24. Podľa § 5 ods. 2, 3, 4 zák.č. 162/2015 Z.z., konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práo a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania. Pri rozhodovaní správny súd dbá na ochranu zákonnosti a verejného záujmu. Súd postupuje a rozhoduje v súlade s platnými a účinnými predpismi so zohľadnením ich právnej sily a v súlade so základnými princípmi tohto zákona.

25. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Obsah práva na spravodlivý súdny proces nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní, obsahom tohto práva je i relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Do práva na spravodlivý súdny proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04). Právo na spravodlivý súdny proces neznamená ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami a právnymi názormi (I. ÚS 50/04). Dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd v čl. 6 ods. 1 zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, neustanovuje ale žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu - inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993).

26. Žalobcovi bol rozhodnutím č. XXX XXX . XXXX zo dňa XX.XX.XXXX podľa ust. § 52 zák.č. 100/1988 Zb. od 24.09.1997 priznaný sociálny dôchodok v sume 2.180,- Sk mesačne z dôvodu, že je invalidný a jeho životné potreby nie sú zabezpečené. Dňa 24.05.2018 nastúpil žalobca do výkonu trestu odňatia slobody. Z uvedeného dôvodu mu pobočka Sociálnej poisťovne v Bratislave postupom podľa ust. § 52 zák.č. 100/1988 Zb., ust. § 112 ods. 2 a § 268 zák.č. 461/2003 Z. z. odňala rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 17.12.2018 od 17.12.2018 sociálny dôchodok, pretože jeho životné potreby zabezpečuje príslušný útvar na výkon trestu odňatia slobody. Rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 31.05.2019 ústredie Sociálnej poisťovne, ako odvolací orgán toto rozhodnutie potvrdilo a odvolanie žalobcu v celom rozsahu zamietlo.

27. V rámci súdneho prieskumu správny súd vychádzal z podaní účastníkov konania, z napadnutých rozhodnutí, z listinných dôkazov tvoriacich obsah pripojeného administratívneho spisu a dospel k záveru, že v prejednávanej veci bol dodržaný zákonom stanovený postup pri posudzovaní sociálneho dôchodku žalobcu, čo vyústilo do vydania rozhodnutia žalovanej 1/ aj 2/ v súlade so zákonom.

28. Žalobca napadnutým rozhodnutiam vytkol nesprávne právne posúdenie veci, zistenie skutkového stavu nedostačujúce na riadne posúdenie veci a rozhodnutiu žalovanej 2/ aj nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov.

29. V uvedenej súvislosti správny súd dáva žalobcovi do pozornosti, že predpoklad právnej situácie nesprávneho právneho posúdenia veci vytvára len správne a zákonne zistený skutkový stav, z čoho možno logicky vyvodiť, že rozhodnutie správneho orgánu nemôže trpieť vadou nedostatočne zisteného skutkového stavu a súčasne aj nesprávneho právneho posúdenia veci. Ak teda žalobca tvrdí, že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na riadne posúdenie veci, potom jeho námietka nesprávneho právneho posúdenia je a priori nedôvodná. Túto teóriu podporuje aj rozsudok NS SR sp.zn. 1 Sžak/10/2017 zo dňa 27.06.2017, podľa ktorého: „Kasačný súd v súvislosti so sťažovateľom uplatneným kasačným dôvodom uvedeným pod § 440 ods. 1 písm. g/ SSP (t.j. nesprávne právne posúdenie veci / merita/) udáva, že s týmto zákonodarca spája právnu situáciu, kedy krajský súd na správne a zákonným spôsobom zistený skutkový stav (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP) bez väd zaťažujúcich jeho rozhodovanie (písmena a/ až f/) aplikuje právnu normu v merite veci bez možnosti opory v doterajšej ustálenej rozhodovacej praxi kasačného súdu.“

30. Podľa § 52 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., sociálny dôchodok sa prizná občanovi, ktorého životné potreby nie sú zabezpečené, ak dosiahol vek 65 rokov alebo je invalidný.

31. Podľa § 52 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., sociálny dôchodok sa môže priznať až do sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, ustanoveného podľa osobitného predpisu, ak sociálny dôchodok je jediným zdrojom príjmu dôchodcu. Ak poberateľ sociálneho dôchodku má aj iný dôchodok alebo iný príjem, sociálny dôchodok sa môže priznať v takej sume, aby úhrn dôchodkov a iných príjmov sa rovnal sume životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, ustanoveného podľa osobitného predpisu. Ak je na sociálny dôchodok odkázaný aj rodinný príslušník dôchodcu, tento dôchodok sa môže priznať do úhrnu súm životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, a ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu, ustanoveného podľa osobitného predpisu.

32. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 475/2005 Zb., odsúdenému sa poskytne ubytovanie v cele alebo izbe. Ubytovacia plocha v cele alebo izbe pre odsúdeného je najmenej 3,5 m². Ak sa na nadmerne zvýši počet odsúdených v ústave, možno ubytovaciu plochu na nevyhnutne potrebný čas znížiť.

33. Podľa § 19 zákona č. 475/2005 Zb., odsúdenému sa poskytuje trikrát denne strava, ktorá zodpovedá odporúčaným výživovým dávkam, pritom sa prihliada na druh a náročnosť vykonávanej práce, vek a zdravotný stav odsúdeného. Pri stravovaní sa prihliada aj na kultúrne a náboženské tradície odsúdených. Medzi vydávaním jedál nesmie byť väčší časový odstup ako sedem hodín.

34. Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 475/2005 Zb., odsúdený má právo na zdravotnú starostlivosť za podmienok ustanovených osobitnými predpismi.

35. Podľa § 31 ods. 2 zákona č. 475/2005 Zb., ústav poskytne peňažný príspevok odsúdenému, ktorý nemá peňažné prostriedky na nákup liekov, liečebnej alebo zdravotníckej pomôcky predpísaných lekárom a tieto nemožno poskytnúť bezplatne na základe zdravotného poistenia podľa osobitného predpisu a na úhradu nevyhnutných nákladov za služby súvisiace s poskytovaním zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu. Peňažný príspevok je odsúdený povinný uhradiť z peňažných prostriedkov evidovaných na jeho konte. Ak odsúdený nemá v čase prepustenia z výkonu trestu alebo po vykonaní zrážok z poslednej pracovnej odmeny peňažné prostriedky, peňažný príspevok poskytnutý ústavom alebo jeho časť sa stanú nenávratnými.

36. Podľa § 112 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., dávka sa odníme, ak zanikol nárok na dávku alebo ak sa zistí, že sa dávka priznala neprávom.

37. Podľa § 112 ods. 6 zákona č. 461/2003 z. z., výplata dávky sa zastaví odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým uplynulo obdobie, za ktoré sa dávka už vyplátila.

38. Podľa § 268 zákona č. 461/2003 Z. z., sociálny dôchodok, ktorý sa vyplácal k 31. decembru 2003, vypláca sa aj po tomto dni za podmienok ustanovených predpismi účinnými do 31. decembra 2003, a to v sume, v akej patril do 31. decembra 2003.

39. Podľa § 176 zákona č. 100/1988 Zb. účinného do 31. decembra 2003, tvrdosti, ktoré sa vyskytnú pri vykonávaní tohto zákona, môže odstrániť v rozsahu svojej pôsobnosti minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, minister obrany Slovenskej republiky, minister vnútra Slovenskej republiky a minister spravodlivosti Slovenskej republiky.

40. Podľa § 27 vyhlášky č. 149/1988 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení životné potreby sa nepokladali za zabezpečené, ak
a/ občan (alebo občan a jeho rodinný príslušník) bol odkázaný na príjem, ktorý nedosahoval sumu životného minima
b/ užívateľ poľnohospodárskej pôdy bol odkázaný na výnos z pôdy, ktorú obhospodaruje.

41. S poukazom na ust. § 52 zákona č. 100/1988 Zb. akcentoval žalobca protiprávne stotožnenie termínu „životné potreby“ v zmysle citovaného zákona, s pojmom „nevyhnutné životné potreby“ v zmysle zákona č. 475/2005 Z.z. o výkone trestu odňatia slobody. Poznamenal, že ide o právnu otázku, pričom pojem nevyhnutné životné potreby je užší ako pojem životné potreby.

42. Sociálny dôchodok bol v zmysle ust. § 52 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., dobrovoľnou dávkou dôchodkového zabezpečenia, ktorou mali byť zabezpečení odkázaní občania, ktorí nemajú prostriedky na to, aby si zabezpečili svoje životné potreby z vlastného majetku, iného prameňa alebo z právneho nároku a pre starobu alebo invaliditu si nemôžu prostriedky potrebné na uhrádzanie svojich životných potrieb zaobstaráť vlastnou prácou. Ide o dávku, ktorej účelom je poskytnutie okamžitej pomoci osobe nachádzajúcej sa v situácii, v ktorej nemá možnosť zabezpečiť si základné životné podmienky.

43. Žalobca sa však v takejto situácii nenachádzal, nakoľko ústav na výkon väzby ako aj ústav na výkon trestu odňatia slobody zabezpečuje všetkým osobám vo väzbe či výkone trestu základné životné podmienky definované zák. č. 417/2013 Z. z. V čase výkonu trestu odňatia slobody bolo na posúdenie trvania sociálnej odkázanosti žalobcu možné vychádzať a aplikovať výlučne zákon č. 475/2005 Zb., upravujúci základné práva a slobody odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody. S ohľadom na postavenie žalobcu ako „odsúdeného“ v čase podania žaloby proti rozhodnutiam Sociálnej poisťovne o odňatí sociálneho dôchodku bolo potrebné napadnuté i jemu predchádzajúce rozhodnutie potvrdiť.

44. Z uvedeného vyplýva, že nárok žalobcu jeho umiestnením vo výkone trestu odňatia slobody zanikol. Nič mu však nebráni v tom, aby si po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody za splnenia podmienky vyčerpania iných možností na zabezpečenie si príjmu, podal na príslušnom úrade práce sociálnych vecí a rodiny žiadosť o priznanie nároku na dávku v hmotnej núdzi podľa zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá je obdobná dávke sociálneho dôchodku podľa zák. č. 100/1988 Zb. Jeho námietka o zastrašovaní zo strany žalovanej 2/ uvedením, že „po prepustení na slobodu nie je možné opätovne priznať už odňatý sociálny dôchodok, nakoľko to neumožňujú prechodné ustanovenia zákona č. 461/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov a ani iný právny predpis“, je potom v zmysle uvedeného irelevantná.

45. Žalobca v odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu i v podanej žalobe poukazoval na svoje povinnosti finančného zabezpečenia svojej rodiny v súvislosti s bývaním, ohrozenie svojej rodiny neplatením nájmu bytu a na súdne konanie o zaplatenie nájmu, ktoré je vedené na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 7C/37/2018 a možnej exekúcie v dôsledku nehradenia nájmu a s ním spojených poplatkov. Súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že sociálny dôchodok je dobrovoľnou dávkou sociálneho zabezpečenia a ako takú ju možno podľa ust. § 52 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. vyplácať len tomu občanovi, ktorého životné potreby nie sú zabezpečené, maximálne do výšky úhrnu súm životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu, a ďalšiu spoločne posudzovanú plnoletú fyzickú osobu a teda nejde o dávku, ktorú možno považovať za základ hmotného zabezpečenia potrieb jeho rodiny.

46. Ani námietku povinnosti úhrady trov výkonu väzby nemohol súd uznať za relevantnú, nakoľko povinnosť úhrady vzniknutých trov výkonu trestu nastupuje až po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, kedy sa osoba môže riadne zamestnať, prípadne podať si za podmienky vyčerpania iných

možností na zabezpečenie si príjmu, žiadosť o posúdenie svojej sociálnej odkázanosti, tak ako súd už uviedol vyššie..

47. Nakoniec žalobca vzniesol aj námietku diskriminácie jeho osoby. Rozhodnutia ani postup žalovaných nemožno považovať za diskriminačný vo vzťahu k žalobcovi, lebo sa s ním nezaobchádzalo inak ako s inými poberateľmi dávky, ktorí sa ocitli v podobnej situácii. Súd v tomto kontexte poukazuje na právne vety rozhodnutí Ústavného súdu SR, v ktorých sa venoval otázke diskriminácie: „Súčasťou princípu právnej istoty je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. rozhodnutia ÚS SR I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99) teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované (napr. rozhodnutie ÚS SR II. ÚS 243/05), pretože inak dochádza aj k porušeniu zásady právnej istoty, a zákonom ustanovenej povinnosti pri zabezpečovaní jednoty rozhodovania. Ďalej podľa názoru ústavného súdu za diskriminačný možno považovať taký postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť (napr. rozhodnutie ÚS SR IV. ÚS 14/07)..... Princípy právneho štátu sú princípmi ústavnými a preto je sudca nimi viazaný, je jeho povinnosťou rešpektovať princíp právnej istoty a zabezpečiť jeho uplatnenie v rozhodovacej činnosti. V súlade s týmto princípom je taký postup, ak sa obdobný prípad rieši rovnakým spôsobom. Naopak, podľa názoru ústavného súdu ak súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená, podstatne odlišným spôsobom bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. rozhodnutie č. III. ÚS 192/06).“

48. Z ust. § 195 ods. 1 a 2 ZSP organizačnej zložke Sociálnej poisťovne vyplýva povinnosť postupovať pred vydaním rozhodnutia tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav vecí a na ten účel obstarala potrebné podklady na rozhodnutie. Podklady sú najmä návrhy, podania a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti.

49. Podľa § 196 ods. 1 ZSP, dôkazom je všetko, čo môže prispieť k zisteniu a objasneniu skutočného stavu vecí, najmä výpovede účastníkov konania a vyjadrenia účastníkov konania a svedkov, odborné posudky, znalecké posudky, správy, listiny, vyjadrenia a potvrdenia iných fyzických osôb a právnických osôb. Netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo skutočnosti známe z činnosti Sociálnej poisťovne.

50. Z ods. 1 až 4 ust. § 209 ZSP vyplýva, že rozhodnutie organizačnej zložky Sociálnej poisťovne sa vydáva písomne, ak tento zákon neustanovuje inak. Rozhodnutie musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutočného stavu vecí a musí obsahovať predpísané náležitosti. V odôvodnení rozhodnutia má organizačná zložka Sociálnej poisťovne uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovala.

51. Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní. Úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy pri zisťovaní skutkového stavu. Jeho úlohou je preskúmať ich rozhodnutia, či príslušné orgány verejnej správy pri riešení konkrétnych otázok, vymedzených žalobou, rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Úlohou súdu je posudzovať, či si orgán verejnej správy zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie obsahovalo zákonom predpísané náležitosti. Zákonnosť rozhodnutia je podmienená zákonnosťou postupu orgánu verejnej správy, predchádzajúceho vydaniu rozhodnutia (rozhodnutie NS SR sp.zn. 2Sžo32/2014).

52. Nakoľko správny súd pochybenia v postupe správneho orgánu, či vo vecnej alebo právnej stránke napadnutých rozhodnutí nenašiel, rozhodol v súlade s výrokovou časťou rozsudku tak, že žalobu v zmysle ust. § 190 SSP pre jej nedôvodnosť zamietol.

53. Podľa § 167 ods. 1 SSP, správny súd prizná žalobcovi voči žalovanému právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu dôvodne vynaložených trov konania, ak mal žalobca vo veci celkom alebo sčasti úspech.

54. O náhrade trov konania rozhodol správny súd podľa ust. § 167 ods. 1 SSP a contrario a neúspešnému žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

Poučenie:

Doručený rozsudok je právoplatný (§ 145 ods. 1 SSP).

Kasačnou sťažnosťou možno napadnúť právoplatné rozhodnutie krajského súdu. (§ 438 ods. 1 SSP) Prípadne podaná kasačná sťažnosť musí byť podaná v lehote jedného mesiaca od doručenia rozhodnutia krajského súdu (§ 443 ods. 1 SSP). Podáva sa krajskom súde, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal. Lehota na podanie kasačnej sťažnosti je zachovaná, ak počas nej bola kasačná sťažnosť podaná na kasačnom súde (§ 444 SSP).

V kasačnej sťažnosti sa musí popri všeobecných náležitostiach (z kasačnej sťažnosti musí byť zjavné, ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, a musí byť podpísaná a datovaná; kasačnú sťažnosť treba predložiť s potrebným počtom rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné; ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy) označiť napádané rozhodnutie, údaj, kedy napádané rozhodnutie bolo sťažovateľovi doručené, opísanie rozhodujúcich skutočností tak, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva a návrh výroku rozhodnutia (§ 445 ods. 1 SSP).

Kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že a/ na rozhodnutie vo veci nebola daná právomoc súdu v správnom súdnictve, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník konania, nemal procesnú subjektivitu, c/ účastník konania nemal spôsobilosť samostatne konať pred krajským súdom v plnom rozsahu a nekonal za neho zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie, e/ vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd, f/ nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, g/ rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci, h/ sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, i/ nerešpektoval záväzný právny názor, vyslovený v zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti alebo j/ podanie bolo nezákonne odmietnuté. Dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v odseku 1 písm. g/ až i/ sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred krajským súdom. (§ 440 SSP).